

Evalueringsrapport:

ONLINE-UNDERVISNING TEORETISK PÆDAGOGIKUM

Anne Vibeke Vennerstrøm

August 2021

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion til materialet.....	2
1.1 Baggrund	2
1.2 Formål.....	3
1.3 Evalueringens undersøgelsesdesign	3
1.4 Hovedfund og resultater – konklusioner til videre bearbejdning.....	5
2. Analyse af materialet.....	5
2.1 Analytiske perspektiver og snit.....	5
2.2 Kandidaternes erfaringer med opnåelse af undervisningsmålene for modulerne.....	6
2.3 Organisering af online-modulet og dobbeltdidaktisering.....	7
2.4 Digital kompetence og digital dannelse	9
2.5 Kandidaterne som online-studerende i Teams og på Teoretisk Pædagogikum	10
2.6 Online-undervisning set i forhold til kandidaternes køn og alder.....	12
3. Bilag: Kandidatsvar krydset med køn og alder.....	13

1.Introduktion til materialet

Med foreliggende evalueringsrapport ønskes belyst, hvordan arbejdet med online-undervisning er blevet implementeret i Teoretisk Pædagogikum. Analysen bygger på datamaterialer, som er indsamlet og analyseret i skoleåret 2020-21. Rapporten henvender sig til aktører ved og omkring praktisk og teoretisk pædagogikum.

1.1 Baggrund

Baggrunden for denne evaluering er, at der med Studieordning for Teoretisk Pædagogikum 2019 blev indført online-undervisning og blended undervisningsforløb med det sigte dels at tematisere online-undervisning og -vejledning som et almindeligt læringsområde og dels for at gøre brug af uddannelsens 'dobbelt-didaktisering' også på dette område til at arbejde med kandidaternes IT-kompetence og -dannelse. Ifølge Mishra og Kohlers TPACK-model (2012) udvides de vidensområder, en lærer didaktisk skal have, idet digitale teknologier anvendes i fag, undervisning og skole:

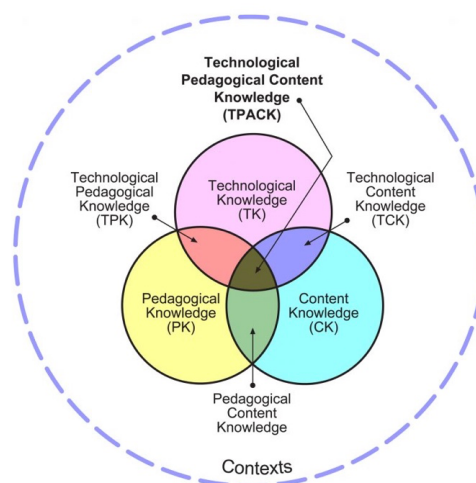

image ©2012 by tpack.org

På Teoretisk Pædagogikum medfører omorganiseringen til blended undervisningsforløb andre forandringer i indhold og tilrettelæggelse. Centralt er her, at uddannelsen fra sommeren 2020 anvender læringsplatformen Teams i hele uddannelsen. Dette har muliggjort, at et tidligere afprøvet pilotprojekt med fokus på at omlægge uddannelsens aktionslæring-forløb til et blended forløb, er fuldt integreret på de almindelige hold.

Set i lyset af Covid-19, hvor ungdomsuddannelserne i flere perioder har praktiseret udelukkende virtuel undervisning (forår 2020, 2021) og undervejs også hybrid-undervisning, har undervisningens indhold på Teoretisk Pædagogikum naturligt også ændret sig, da lærer- og elevroller og krav til den didaktiske tilrettelæggelse i den nu åbenlyse digitaliserede skolehverdag kan være forandret for altid. Tidligere var det kun få kandidater, især fra VUC, der udelukkende underviste online. Under Coronanedlukningerne og i fremtiden kan det forventes, at flere lærere vil undervise online gennem længere tid. Den forandrede kontekst bærer kandidaterne med ind i uddannelsen, ligesom uddannelsen selv har været omlagt til udelukkende online-undervisning i dels marts-april 2020 og dels december-april 2021. Uddannelsen har derfor endnu ikke haft et reelt gennemløb af Studieordningens blended læringsforløb,

hvor online-aktiviteterne har været tænkt ind i det øvrige onsite- og forberedelsesforløb. Dette har haft betydning for kandidaternes erfaringer med online-undervisning i det hele taget på uddannelsen og med, hvordan de kan anvende den undervisning, de har modtaget på Teoretisk Pædagogikum, i deres egen undervisning. Oprindeligt er arbejdet med kandidaternes IT-kompetencer og IT-dannelse medtænkt i hele uddannelsen. Fx undervises de i oktober i at kunne inkludere digitale teknologier i forløbsbeskrivelser (jf. Studieordningen §4 Første endagsmodul: Arbejdsformer og undervisningsformer), og på de fagdidaktiske moduler i efteråret tematiseres brugen af digitale teknologier i fagene (jf. Studieordningen §2 At være lærer i fag). Dette fokus kulminerer i modulet i marts, som er tilrettelagt som tre timers online-undervisning med fokus på IT-kompetence og erfaring frem mod det afsluttende i modul i april, hvor der arbejdes med asynkrone lærings- og forberedelsesaktiviteter frem mod to dages onsite-undervisning med fokus på blandt andet dannelse i bred forstand og herunder IT-dannelse.

1.2 Formål

Denne evaluering har til formål at evaluere brug af online-undervisning på Teoretisk Pædagogikum, og af hvordan kandidaterne vurderer, at de kan anvende viden og praksis fra TP-undervisningen, når de didaktiserer online-undervisning og -vejledning og arbejder med elevernes digitale dannelse (jf. Studieordningen §4 Fjerde endagsmodul: Virtuel undervisning og vejledning, og §5 At være lærer i samfundet).

1.3 Evalueringens undersøgelsesdesign

Uddannelsens moduler evalueres hver for sig umiddelbart i forlængelse af, at kandidaterne har deltaget i undervisningen på de enkelte moduler. Den samlede uddannelse slutevalueres umiddelbart efter afholdelsen af uddannelsens sidste modul i april. Dette sker gennem spørgeskemaer, der målevaluerer med mulighed for at svare ud fra følgende kategorier og afslutningsvist i et åbent fritekst-felt:

- 1 (minimal grad af målopfyldelse)
- 2 (mindre grad af målopfyldelse)
- 3 (middel grad af målopfyldelse)
- 4 (stor grad af målopfyldelse)
- 5 (fuld grad af målopfyldelse)

Da disse spørgeskemaer allerede indeholder spørgsmål, der tematiserer digitalisering og digital dannelse, er undersøgelsesdesignet for denne evaluering bygget op omkring de eksisterende spørgeskemaerne for 'Fjerde endagsmodul: virtuel undervisning og vejledning' og 'At være lærer i samfundet'.

Spørgeskemaet for 'Fjerde endagsmodul: virtuel undervisning og vejledning' fokuserer på kandidaternes oplevelse af, hvorvidt

- a) modulets mål er nået igennem undervisningen (jf. Studieordningens §4).

Skemaet er suppleret med et enkelt spørgsmål for at få mere viden om:

- b) Kandidaternes erfaring med de forberedende asynkrone læringsaktiviteter frem mod modulet (aktionslæring online) og deres egen forberedelse.

Spørgeskemaet indeholder som vanligt et fritekstfelt, hvor kandidaterne kan kommentere fx undervisningens didaktiske praksis (dobbelt didaktik, organisering af læringsfællesskab og samarbejde etc.) og deres øvrige erfaringer med fx at bruge teknikken Teams og det selv at være deltager i online-undervisning.

Spørgeskemaet for 'At være lærer i samfundet' har allerede et spørgsmål, som omhandler

- c) Arbejdet med spørgsmålet om digital dannelse

Skemaet er suppleret med en række spørgsmål med det formål er få mere viden om:

- d) Kandidaternes oplevelse af, hvorvidt den samlede undervisning på Teoretisk Pædagogikum har bidraget med teoretisk viden til, hvordan kandidaterne selv kan arbejde med elevernes digitale og teknologiske 1) dannelse og 2) kompetencer i deres undervisning.
- e) Hvad kandidaterne forbinder med ordet 'digital uddannelse', og er der noget, de savner i Teoretisk Pædagogikum for, at de selv kan undervise med digitale teknologier.

Det sidste spørgsmål er suppleret med et fritekstfelt, hvor kandidaterne frit kan kommentere de positive og negative konsekvenser ved den online-undervisning, de har deltaget i på Teoretisk Pædagogikum. Dette spørgsmål blev tilføjet pga. det lange forløb med online-undervisning på uddannelsen i foråret 2021 og ikke med specifikt sigte på denne evaluering.

Endelig bliver der i denne undersøgelse også spurgt til kandidaternes alder og køn. Dette skyldes, at der laves uddannelse for de tre til fire generationer af lærere, der pt. underviser i gymnasieskolen. Her er det vores tese, at alder og evt. køn har betydning for kandidaternes reaktioner på online-mulighederne i undervisningen og syn på digitalisering.

Alle kandidater, der har deltaget i de to moduler, er blevet inviteret til at deltage i undersøgelsen. Den ene blev foretaget i begyndelsen af marts 2021 kort efter, at der var sket en omrokning af uddannelsens moduler i det håb, at kandidaterne kunne bruge erfaringerne fra online-temaet i deres egen undervisning her og nu, og at der kunne blive tale om onsite-undervisning i slutningen af marts og i april. Den anden undersøgelse blev foretaget i april 2021, hvor en del kandidater stadig selv underviste online eller lavede hybrid-undervisning, og der var blandt kandidaterne en markant kommunikeret skuffelse over, at uddannelsens sidste modul ikke kunne afholdes onsite. I april nærmer tidspunktet for både tredje besøg i praktisk pædagogikum og opgavebesvarelsen sig, og kandidaterne kommunikerer derfor et tidspres sammen med en markant online-træthed. Samtidig gør undersøgelsesdesignet det ikke muligt at spørge ind til, hvordan kandidaterne forstår spørgsmålene. Her er det fx tydeligt, at spørgsmålet om 'hvad kandidaterne forstår ved digital uddannelse', næsten udelukkende læses som om, der spørges til 'digital dannelse'. Dette spørgsmål er en blandt flere svagheder ved undersøgelsesdesignet, ligesom evalueringsresultatet skal læses i ovenstående kontekst.

1.4 Hovedfund og resultater – konklusioner til videre bearbejdning

- Kandidaterne oplever undervisningernes brug af dobbeltdidaktisering i online-undervisning som inspirerende for deres egen undervisning
- Kandidaterne udtrykker en udpræget tilfredshed med online-undervisning på det korte tretimers modul i marts
- Kandidaterne erfarer, at organisering med brug af asynkrone og synkrone læringsaktiviteter giver både fleksibilitet og tidspres.
- Underviserrollen ved brug af asynkrone aktiviteter kan gentænkes.
- Tematisering af virtuel undervisning og elevernes digitale dannelse må dels tydeliggøres bedre i undervisningen og dels gentænkes pga. Covid-19-erfaringerne.
- Kandidaterne påpeger, at kompetenceudvikling i brug af digitale teknologier og i arbejdet med elevernes digitale dannelse skal ske i en arbejdsdeling mellem praktisk og teoretisk pædagogikum.
- Kandidaterne vurderer, at Teams fungerer godt som læringsplatform.
- Online-undervisning og det at være online-studerende opleves forskelligt. Der er ikke noget, som peger på, at undervisningens faglige kvalitet falder, når den tilrettelægges som online-undervisning. Der er grund til at antage, at kandidaternes samlede udbytte ved online-undervisning opleves som svækket pga. blandt andet den svækkede mulighed for netværksdannelse.
- Køn og alder har ingen synlig betydning for, hvordan kandidaterne vurderer undervisningen i den udpegede del af uddannelsen i denne del af evalueringen.

2. Analyse af materialet

Rapportens 2. afsnit indeholder analyse af ovenstående konklusioner.

2.1 Analytiske perspektiver og snit

I alt har 312 ud af 431 mulige respondenter besvaret spørgeskemaet med spørgsmål a-b. 357 kandidater ud af 424 mulige respondenter har bevaret spørgeskemaet med spørgsmål c-e. Materialet giver desuden et indblik i, hvordan kandidaterne fordeler sig i køn og alder på uddannelsen.

Materialet er baseret på målevaluering og suppleret med enkelte spørgsmål, der giver mulighed for at analysere undersøgelsesspørgsmålet nærmere. Her har især undersøgelsens fritekstfelter vist sig værdifulde. Materialet baserer sig på undersøgelse af undervisningen på de almindidaktiske moduler. Der er altså ikke analyseret evalueringer fra de fagdidaktiske moduler, men de indgår som en del af den samlede vurdering i kandidaternes evaluering af hele uddannelsen. Derfor er det ikke muligt at vide, hvilke undervisere eller hvilken undervisning, der tales om, når kandidaterne skriver om 'underviserne', når disse ikke nævnes ved navn. I langt de fleste tilfælde virker det dog som om, at kandidaterne refererer til netop den almindidaktiske del af undervisningen, hvilket også forekommer sandsynligt, da de her har den samme underviser igennem flere moduler.

Selvom materialets spørgsmål til kandidaternes egen oplevelse af at være online-studerende ikke har direkte betydning for undersøgelsesspørgsmålet, indgår deres svar

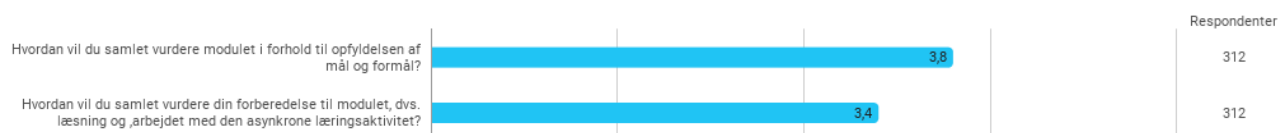
til dette alligevel i analysen. Det skyldes, at dette snit indeholder nogle væsentlige betragtninger om, hvad Teoretisk Pædagogikum er som uddannelse og 'sted', og at dette 'sted' forsvinder, når uddannelsen udelukkende er online. Disse betragtninger kan være interessante for alle, der laver uddannelse og skole med udgangspunkt i klasserum og bestemte lokationer, og dermed også for, hvordan Teoretisk Pædagogikum kan medtænke online-undervisning og blended undervisningsforløb i fremtiden.

2.2 Kandidaternes erfaringer med opnåelse af undervisningsmålene for modulerne

I det følgende vises en række grafer, der består af fem lodrette streger, en vandret bjælke og et tal, som er noteret i bjælken. De lodrette streger angiver en skala med tal fra 1 til 5, som respondenterne har fået som svarmuligheder til spørgsmålet. 1 er det mest negative svar og 5 er det mest positive. En bjælkes længde angiver, hvor negativt eller positivt spørgsmålet er besvaret af respondenterne. Jo længere bjælken er, jo mere positivt er spørgsmålet samlet set besvaret. Tallet angiver et gennemsnit af besvarelsenerne. Et gennemsnit på 3 betyder, at lige mange har svaret negativ og positivt, et tal over 3 angiver, at der er flere, der har svaret positivt end negativt, og omvendt gælder for et tal under 3. De første to spørgsmål nedenfor har et svargennemsnit på hhv. 3,8 og 3,4, hvilket viser en overvægt af positive svar. Næsten alle respondenterne har svaret 3, 4 eller 5. Det tredje spørgsmål viser et svargennemsnit på 2,6, hvilket viser, at en overvægt af respondenter har svaret negativt.

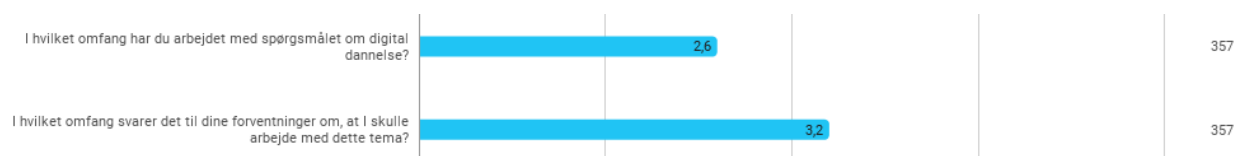
Graferne viser desværre ikke noget om spredning af besvarelsenerne. Fx kan et gennemsnit på 3 kan både betyde, at besvarelsenerne fordeler sig jævnt over alle fem svarmuligheder, at de er polariseret i en negativ og en positiv gruppe og at de samler sig på midten af skalaen, dvs. 3.

Kandidaterne vurderer følgende efter deltagelse i modulet 'Fjerde endagsmodul: virtuel undervisning og vejledning' i marts 2021:

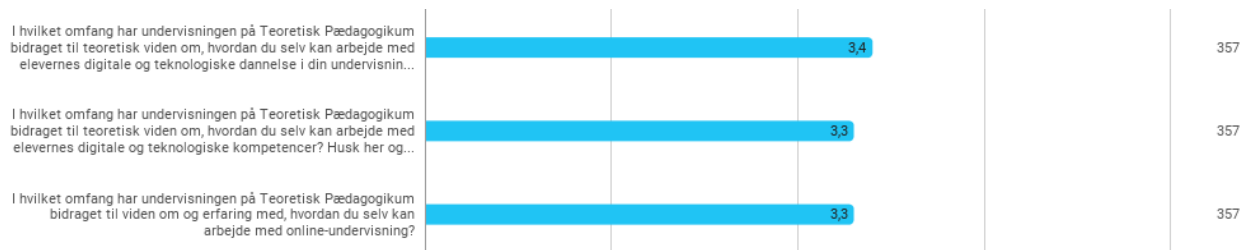
Til sammenligning vurderede kandidaterne samme mål til 3,9 i marts 2020, og de vurderede arbejdet med den asynkrone læringsaktivitet og deres forberedelse til 3,5.

Kandidaterne vurderer følgende vedr. 'digital dannelse' efter at have deltaget i modulet 'At være lærer i samfundet' i april 2021:

Til sammenligning vurderede kandidaterne samme mål til 2,8 i april 2020, og de vurderede deres egen forventning til arbejdet med temaet til 3,1.

Kandidaterne vurderer de supplerende spørgsmål i april 2021, hvor de vurderer den samlede uddannelse i Teoretisk Pædagogikum:

Som det ses, vurderer de altså her viden om at arbejde med elevernes 'digitale dannelse' væsentligt højere (1,2) end i det tidligere spørgsmål, og de vurderer den viden og erfaring, de har fået med selv at arbejde med online-undervisning til 3,3.

Undersøgelsen peger her på, at mens kandidaternes forventning til arbejdet med elevernes digitale dannelse stiger en smule mellem 2020 og 2021, er imødekommelsen af denne forventning faldet på uddannelsen. Dette kan skyldes forskelligt, og kommentarerne peger i retningen mod, at den aktuelle situation og en forventning om, at det vil være 'den nye virkelighed' i fremtiden, gør, at kandidater mener, at uddannelsen bør opprioritere undervisning i online-undervisning. Der kommenteres desuden særligt på disse forhold:

- Organisering af online-modulet og dobbeltdidaktisering
- Digital kompetence og digital dannelse
- Kandidaterne som online-studerende i Teams og på Teoretisk Pædagogikum

2.3 Organisering af online-modulet og dobbeltdidaktisering

Modulet 'Fjerde endagsmodul: virtuel undervisning og vejledning' er organiseret som tre timers online-undervisning med asynkrone aktiviteter som en del af forberedelsen. Herunder hører kandidaternes arbejde med aktionslæringen også, som er tilrettelagt med en progression fra, at kandidaterne arbejder med aktionslæring onsite og som en del af undervisningen i efteråret til, at de selv aftaler og tilrettelægger evalueringssamtalerne af aktionerne online. Flere af uddannelsens undervisere fraveg dog arbejdet med aktionslæring i dette modul, fordi de vurderede, at kandidaterne i stedet havde brug for tid til at udveksle erfaringer fra den aktuelle nedlukningstid udelukkende med online-undervisning.

Generelt er kandidaterne meget tilfredse med organiseringen, hvor de positivt kommenterer vekselvirkningen mellem teori-oplæg og afprøvning samt undersøgelse af egen undervisning i grupper. De kommenterer overvejende de tre timer, som passende længde for online-undervisning. Især gruppeorganisering og dobbeltdidaktisering kommenteres, hvilket fx dette citat viser:

Det er altid en øjenåbner at være elev, men specielt ved virtuel undervisning. Det fungerede godt ved dilemma-opgaven, hvor man kunne diskutere i grupper, hvad man havde af dilemmaer og efterfølgende kunne 'hjælpe' andre/give input.

Her kommenteres det at kunne dele erfaringer fra praksis, mens andre kandidater kommenterer, at det fungerer godt at kunne arbejde med teori i praksis gennem under-

visningens organisering. Andre kandidater bemærker, hvordan underviserne på uddannelsen fungerer som rollemodeller gennem dobbeltdidaktisering. En kandidat skriver:

Jeg tager underviserens (!sic) virtuelle aktiviteter med til mine egne hold

Det tyder på, at undervisernes brug af dobbeltdidaktisering, som blandt underviserne på dette modul er opnået gennem kompetenceudvikling og fælles forberedelse i deres læringsfællesskaber, og det at de selv er gymnasielærere, er med til at sikre kandidaternes udbytte af online-undervisningen. Underviserne opnår at omsætte teori til en praksis, kandidaterne kan spejle sig i og bruge ved dels at undervise og dels ved dobbeltdidaktisering, samtidig med, at modulet åbner for kandidaternes refleksion over lærer- og elevroller, idet kandidaterne her selv sidder i en elevrolle.

Flere kandidater bemærker muligheden for, at både undervisere og kandidater kan optage de asynkrone og de synkrone læringsaktiviteter og bruge dem aktivt forud for undervisningen, i undervisningen og efter undervisningen. På et af holdene er der tydeligt arbejdet med aktionslæringsforløbet også på dette modul, og her kommenterer to kandidater dette som det mest positive ved modulet, fordi læringen bliver fastholdt via video og til videre analyse. En tredje kandidat gør opmærksom på, at når der anvendes asynkrone aktiviteter forud for et modul, er det vigtigt, at underviserne både følger og følger op på arbejdet for, at det kan få den tiltænkte værdi i undervisningen. Flere kommenterer, at de savner mere tid til forberedelse af de asynkrone aktiviteter, og enkelte ser dette som et indgreb i et privatliv, hvor der i forvejen ikke er meget tid. Organisering med brug af asynkrone og synkrone læringsaktiviteter synes altså at give både fleksibilitet og tidspres, og underviseropgaven ved brugen af asynkrone aktiviteter på Teoretisk Pædagogikum kan med fordel gentænkes.

Endelig kommenterer enkelte kandidater, at det virker som om, at de teorier og det indhold uddannelsen tematiserer ikke længere svarer til den virkelighed, kandidaterne står i med onlineundervisning i 2021. En kandidat skriver:

Lærte ikke så meget nyt om virtuel undervisning. Det ville sikkert have fungeret fint inden Corona – men nu virker det lidt out-dated.

En anden skriver:

På en måde var der ikke så meget nyt, fordi vi jo allerede har været på virtuelt kursus flere gange. Jeg synes næsten der har været større variation i brugen af it-værktøjer på de andre kurser. Det var til gengæld godt at få snakket valg og fravalg igennem og jeg kunne rigtig godt lide fremtidsperspektivet: hvad i din virtuelle undervisning tager du med dig ud på den anden side af nedlukningsundervisning? Det var en fin opvarmning for mig, der vil skrive teopæd om virtuel undervisning.

Der er ingen tvivl om, at den måde online-undervisning anvendes, vil være forandret i fremtiden, og at dette har præget kandidaternes erfaringer også med undervisningen på Teoretisk Pædagogikum. De har fået en erfaring, hvor de selv har været forskere i egen praksis, hvilket også er et af målene med Teoretisk Pædagogikum, og som afprøves i den afsluttende eksamen. Virtuel undervisning har derfor også fået et andet fokus og større betydning end den, Studieordning 2019 kunne tage højde for. Måske derfor efterspørger flere kandidater også mere tid end de tre timer til at arbejde med netop

virtuel undervisning, fordi det er 'den nye virkelighed', og den situation de står i foråret 2021 og formentlig fremover.

2.4 Digital kompetence og digital dannelse

På 'Fjerde endagsmodul: virtuel undervisning og vejledning' er fokus på, at kandidaterne arbejder med egen undervisning suppleret med den teoretiske undervisning, modulet tematiserer. Der er fokus på disse mål:

- kendskab til virtuel undervisning som digital praksisform, herunder blended og flipped learning
- viden om design af asynkrone, onlinebaserede, kollaborative læringsaktiviteter
- kunne bidrage og give målrettet peer-feedback i en asynkron læringsaktivitet
- kunne diskutere og reflektere over rollen som henholdsvis underviser og vejleder i både asynkron og synkron online-undervisning.

Og modulet tematiserer:

- Planlægning og vejledning af virtuel undervisning samt deltagelse heri
- Virtuel vejledning som digital praksisform
- Peer-feedback.

Enkelte af underviserne motiverer arbejdet med elevernes digitale dannelse, hvilket kommenteres positivt i evalueringerne for dette modul.

På modulet 'At være lærer i samfundet' tematiseres 'digital dannelse' som en del af det at være dannet i en digital virkelighed. Der er tale om et modul på 20 undervisningstimer fordelt over tre dage. Den første dag tematiseres 'teorier om undervisning og læring', den anden dag 'teorier om dannelse og kompetence' og den tredje dag arbejder kandidater i et såkaldt fremtidsværksted. I tematiseringen af den digitale dannelse har kandidaterne forud for modulet læst et uddrag af bogen *Hvordan bliver vi digitalt dannede* (2018) af Camilla Mehlsen og Vincent F. Hendricks.

Som det fremgår af ovenstående evalueringresultat, evaluerer kandidaterne tematiseringen af 'digital dannelse' til 2,6. Dette er lavt set i forhold til uddannelsens øvrige resultater, og det er lavt set i forhold til, hvordan kandidaterne samlet vurderer anvendeligheden af undervisningens tematisering af 1) digital og teknologisk dannelse til 3,4 og 2) digital og teknologisk kompetence til 3,3. Dette tyder på, at uddannelsen ikke får tydeliggjort arbejdet med målet om digital dannelse i undervisningen på dette modul, men at kandidaterne oplever, at den samlede uddannelse gør dem i stand til at arbejde med disse temaer i deres egen undervisning, ligesom de føler sig i stand til at arbejde med onlineundervisning. Det kan også være udtryk for en polarisering blandt kandidaterne i forhold til digital dannelse, hvor de fleste er længere end tematiseringen i TP-undervisningen forudsætter, og et større mindretal ikke er. Derfor er det vigtigt at være forsigtig med fortolkningen.

I fritekstfeltet kommenterer kandidaterne, 1) hvad de forstår ved 'digital uddannelse' og 2) om der er noget, de savner i Teoretisk Pædagogikum for, at de selv kan undervise med digitale teknologier. Her viser kommentarer overvejende, at kandidaterne har mange bud på digital dannelse, som refererer til pensum og til undervisning, jf. også at de fleste forstår spørgsmålet som digital dannelse og ikke som digital uddannelse. En kandidat skriver:

Digital dannelse handler dels om nogle normer for opførelse og samvær i det digitale, nogle generelle værdier, og dels om nogle kompetencer i forhold til, hvilke redskaber, der er relevante at bruge til hvad og hvornår, herunder ikke mindst, hvornår man ikke skal bruge et givent redskab.

Flere af kandidaterne kommenterer, at en af udfordringerne ved at arbejde med digitale teknologier og dannelse er, at det hurtigt bliver et abstrakt og stort område. En kandidat sammenfatter dette på denne vis:

Jeg synes, digital dannelse er et kæmpestort område, der kræver en helt anderledes tilgang ude på skolerne, end den nuværende.... Jeg synes måske, at digital dannelse skal fylde mere end det gør nu – det ville f.eks. være superfint at få eksempler fra f.eks. skoler, der viser, hvordan de har grebet det an (...)

Selvom Mehlsen og Vincent-materialet indeholder cases på unge og digital dannelse, så efterspørges altså skole-cases, der kan være med til at styrke tematikkens relevans. En anden kandidat omtaler tematikken, som "et stort flydende område, der ændrer sig enormt hurtigt" og anbefaler derfor, at den kun behandles overordnet på Teoretisk Pædagogikum, da kandidaternes egen kompetenceudvikling må ske i skolekonteksten. Dette bekræftes af de kandidater, der nævner, at arbejdet med egen kompetenceudvikling sker gennem 'learning by doing' og gennem de kurser, man har gennem egen skole.

Endelig kommenteres det, at digital dannelse hører ind under dannelsesematikken, som i forvejen fylder meget på uddannelsen, og som derfor ikke skal styrkes yderligt. Enkelte savner kritiske diskussioner af, at undervisning digitaliseres, og andre nævner, at det som en del af den digitale dannelse vil være oplagt at tale om 'digital etik' og i det hele taget fokusere på relations- og klasserumsledelse mere end dannelse. Dette eksemplificeres ved det problem, som mobiltelefoner udgør i undervisningen, og ved det problem, at grænserne for samarbejde og 'snyd' skubbes i online-undervisningen, hvilket har skabt markante ændringer i lærernes opgaver. En kandidat formulerer nogle af problemstillingerne sådan:

Ja, det er jo ikke mig, der har skrevet bekendtgørelsen. Jeg ville ønske, at der var en mulighed for at være maskinstormer... Det er ikke en kritik af Teoretisk Pædagogikum; som verden ser ud, er det selvfølgelig nødt til at fylde rigtig meget.

Samlet betragtet peger dette mange steder hen i forhold til, hvorvidt og hvornår i uddannelsesforløbet kandidaterne erfarer, at Pædagogikum som samlet uddannelse gør dem klar til at imødekomme de udfordringer de digitale teknologier medfører i underviserjobbet. Helt overordnet oplever de altså, at uddannelsen som samlet hele gør dem klar til opgaven, men uddannelsen synes med fordel at kunne arbejde mere tydeligt med kandidaternes egen kritiske dannelse og med deres kompetencer, hvilket synes at kalde på en mere klar arbejdsdeling mellem teoretisk og praktisk pædagogikum.

2.5 Kandidaterne som online-studerende i Teams og på Teoretisk Pædagogikum

Kandidaterne er generelt tilfredse med brugen af Teams, og de oplever, at de blevet vejledt tilfredsstillende i brugen af læringsplatformen. De oplever, at platformens organisering kan være forvirrende, men at de lærer at bruge den efterhånden. Flere anvender Teams på egne skoler og kender derfor systemet, og flere kandidaterne næv-

ner, at de på Teoretisk Pædagogikum finder inspiration til, hvordan de kan bruge Teams og de indbyggede programmer som fx Onenote og klassenotesbogen på egne skoler.

Når der arbejdes online i Teams, fremhæver kandidaterne især følgende:

- Det er vigtigt med god lyd: "Dårlig lyd kvalitet har gjort mig som underviser opmærksom på, hvor meget lyd kvaliteten har indflydelse på motivationen".
- Flere kandidater har problemer med, at de skal logge på med SDU-mail, når de også har en arbejdsmail: "Det er noget skrammel at man ikke kan være koblet på med sin arbejdsmail i stedet".
- Det er vigtigt at underviserne indtænker 'skærmpauser'.
- Høj styring er nødvendig.
- Teoretiske oplæg på 45 minutter er 'no go'. Her nævnes specifikt minuttallet 45 flere gange.

I forbindelse med evalueringen i marts 2021 nævner flere kandidater, at Teams videomødefunktion fungerer godt til gruppemøder og erfaringsudvekslinger med de øvrige kandidater. I evalueringen i april 2021 vurderer kandidaterne imidlertid, at denne funktion ikke har kunnet kompensere for den mangel på kollegial sparring, netværk og nærvær, de oplever at mangle pga. det lange online-forløb i foråret 2021. Flere kandidater sammenligner forårets online-undervisning med onsite-undervisningen i efteråret 2020. Her skriver en kandidat:

Det helt åbenlyse er selvfølgelig manglen på det sociale samvær. Både fordi det er vigtigt for os som mennesker, men lige så meget fordi det er i de små snakke på gangene eller ved kaffemaskinen at man lige får vendt teorien. Derudover tror jeg også at jeg ville have bygget stærkere faglige fællesskaber/socialt netværk med mine medkandidater hvis vi ikke havde været nedlukket. Summa summarum: vi har fået meget mindre ud af vores pædagogikum end vi kunnet have fået.

Oplevelsen af at have mistet noget er markant, og det er især oplevelsen af at have mistet muligheden for at indgå i såvel et formelt som uformelt fælleskab, der nævnes. En enkelt kandidat peger også på, hvordan adskillelsen af det private og det offentlige rum er blevet ophævet, og vedkommende efterspørger, hvordan man i et online-arbejdsliv kan finde et egentligt frirum?

Flere kandidater kommenterer forårets online-undervisning positivt i april. Flere af disse udsagn fremhæver fleksibiliteten, ro til faglig fordybelse og refleksion, og muligheden for at optage og genbruge materialer. De følgende to citater illustrerer dette:

Det har fungeret skidegodt med den online undervisning. Jeg har været glad for ikke afsted på kursus med overnatning, fordi jeg har små børn hjemme. Det har fungeret godt med blandingen af synkron og asynkron undervisning. Til gengæld har jeg været lidt ked af at skulle arbejde sammen med så mange forskellige mennesker, som jeg ikke kender godt i forvejen, når det foregår online.

De mange pauser vi har fået [i onlineundervisningen], har været "rigtige pauser". Jeg har taget første del af pædagogikum før Corona, og der var pauserne på kurserne også fyldt med fagligt indhold – der var altså reelt ingen pauser.

Oplevelserne af at være online-studerende indfanges her på 'godt-og-ondt' og peger på mange og til tider modstridende oplevelser. Fællesskabet mangler, men er alligevel muligt. Pauserne og privatliv mangler for nogle, mens andre oplever samme situation som en styrke.

Endelig viser kommentarerne enighed om, at tre dages online-undervisning ikke fungerer, mens flere fremhæver et fremtidsperspektiv i, at to dage bliver afviklet onsite og en dag online. Dette skal ses i den konkrete Covid-19-kontekst, men fundene peger alligevel på opmærksomhedspunkter vedr. organisering af online-undervisning og uddannelsen som helhed, der kan generaliseres og bruges også i den fremtidige planlægning. Her udgør kandidaternes stemmer i netop dette skoleår en særlig stemme, som også belyser denne evalueringens undersøgelsesspørgsmål, fordi kandidaterne i deres dobbeltrolle som både studerende og underviser kommunikerer at have lært af den online-undervisning, de har modtaget, og som derfor må forventes at have indflydelse på og i deres egen praksis. Det udtrykkes fx sådan:

VILDT fedt at underviser yy [sic!]er så digitalt kompetent. Fedt med forskellige digitale platforme andre øvelser i det virtuelle rum. Det har været en god inspiration.

2.6 Online-undervisning set i forhold til kandidaternes køn og alder

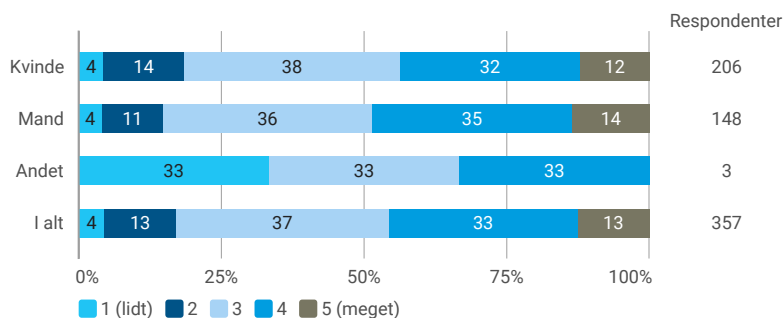
Som en del af evalueringen spurgte vi til kandidaternes alder og køn. Det har været vores tese, at alder og evt. køn har betydning for kandidaternes syn på online-undervisning. Det gælder desuden, at der ikke tidligere er lavet statistik over, hvordan kandidaterne fordeler sig i alder og køn på Teoretisk Pædagogikum. Ud fra denne evaluering bliver det tydeligt, at majoriteten af pædagogikumkandidater er kvinder: 206 mod 148 mænd. Tre angiver 'andet' under køn. I aldersgrupperne er der flest blandt de 30-39 årige: 173. 101 er i aldersgruppen 20-29 år, 59 mellem 40-49 år, 23 mellem 50-59 år og endelig er en kandidat 60+.

Når vi kigger på disse tal i forhold til vores tese, er der imidlertid ingen synlig tendens ud fra køn eller alder, jf. bilag 1. Til gengæld bliver det bekræftet, at såvel kvinder som mænd, yngre som ældre evaluerer, at undervisningen på Teoretisk Pædagogikum bidrager til deres egen undervisning i forhold til elevernes digitale dannelse, digitale kompetencer eller online-undervisningen. Her vurderer 75 pct. og ofte flere af kandidaterne, at dette er sket i overvejende tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende grad.

3. Bilag: Kandidatsvar krydset med køn og alder

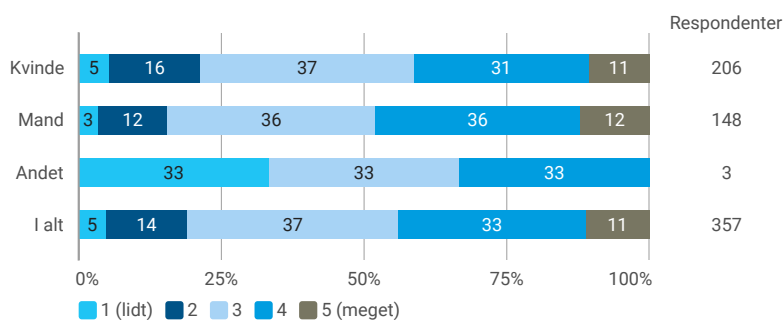
I hvilket omfang har undervisningen på Teoretisk Pædagogikum bidraget til teoretisk viden om, hvordan du selv kan arbejde med elevernes digitale og teknologiske dannelse i din undervisning? Husk her også på undervisningen på de fagdidaktiske moduler?

Krydset med: Angiv her dit køn

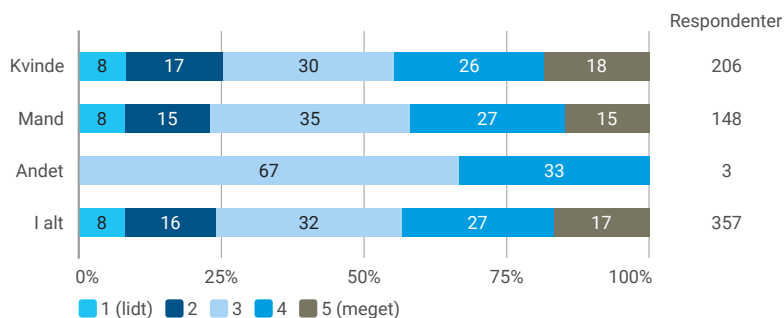
I hvilket omfang har undervisningen på Teoretisk Pædagogikum bidraget til teoretisk viden om, hvordan du selv kan arbejde med elevernes digitale og teknologiske kompetencer? Husk her også på undervisningen på de fagdidaktiske moduler

Krydset med: Angiv her dit køn

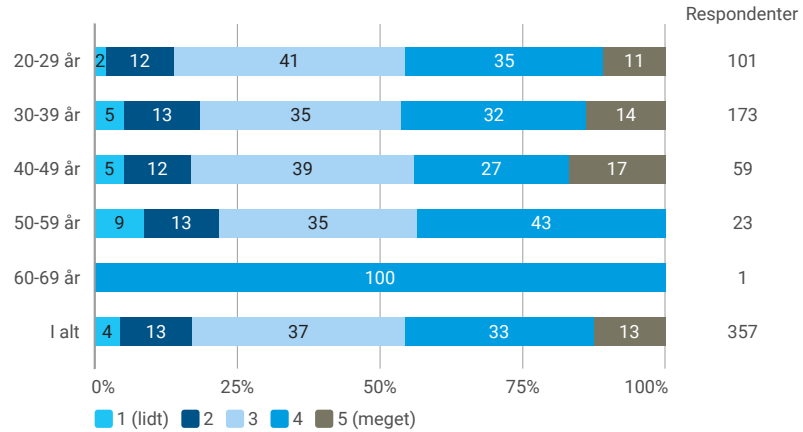
I hvilket omfang har undervisningen på Teoretisk Pædagogikum bidraget til viden om og erfaring med, hvordan du selv kan arbejde med online-undervisning?

Krydset med: Angiv her dit køn

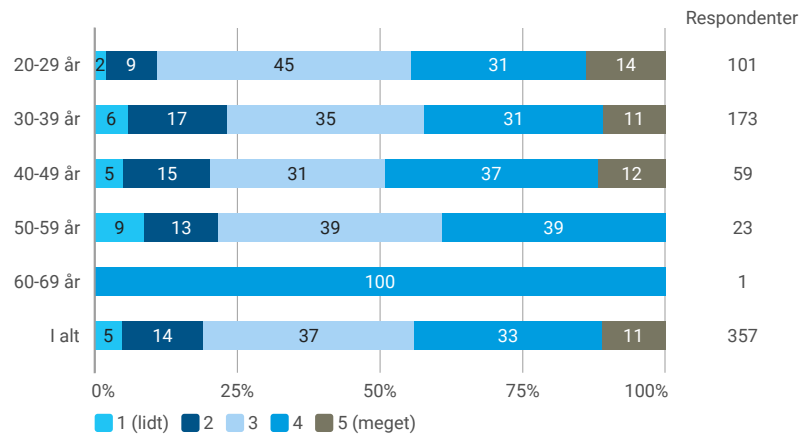
I hvilket omfang har undervisningen på Teoretisk Pædagogikum bidraget til teoretisk viden om, hvordan du selv kan arbejde med elevernes digitale og teknologiske dannelse i din undervisning? Husk her også på undervisningen på de fagdidaktiske moduler?

Krydset med: Angiv her din alder

I hvilket omfang har undervisningen på Teoretisk Pædagogikum bidraget til teoretisk viden om, hvordan du selv kan arbejde med elevernes digitale og teknologiske kompetencer? Husk her også på undervisningen på de fagdidaktiske moduler

Krydset med: Angiv her din alder

I hvilket omfang har undervisningen på Teoretisk Pædagogikum bidraget til viden om og erfaring med, hvordan du selv kan arbejde med online-undervisning?

Krydset med: Angiv her din alder